

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Papnevelde-utca 9. szám.**

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

A püspöki kar és a kivándorlás.

Abban a társadalmi mozgalomban, melyet az amerikai kivándorlás nagy fontosságú ügye országszerte támasztott, részt vesz most már a magyar püspöki kar is, mely ezzel a kérdéssel mult októberi értekezletén behatóan foglalkozott.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ugyanis felhívta a főpapság figyelmét az Amerikába kivándorolt magyar katolikusok lelki gondozásának kérdésére, melynek rendezése elodázhatatlanul szükséges. A püspöki kar a maga kebeléből egy hat tagú bizottságot küldött ki, melynek feladata lesz konkrét javaslatokat terjeszteni a püspöki kar, s ennek utján a kormány elé a szükséges intézkedések megtételére.

Vallás-erkölcsi és magyar nemzeti szempontból egyképen mérhetetlen jelentőséggel bír az, hogy sikerül-e, és mikép sikerül az új világba kiköltözött hit-sorsosaink és honfitársaink lelki ügyeire a rendszeres gondoskodás, az állandó lelkipásztori vezetés jótéteményét kiterjeszteni. Ha ez a kérdés szerencsés megoldást nyer, akkor kihuzzuk a kivándorlás beteg szervezetéből azt a mérgező fulánkot, mely e mozgalmat országos csapássá és társadalmi fekélylyé teszi. Mert a kivándorlási

mozgalom egyes jelenségei az erkölcsi és az állami bomlás veszedelmes csiréit hordozzák méhökben.

Az az idegenbe jutott ember, akit sem vagyoni, sem családi kötelékek nem csatolnak az új világ társadalmához, a ki ott egyedül áll, gyámoltalanul, mint a tenger zátonyán megfeneklett hajó, körülvéve egy egészen idegen élet legkülönbözőbb áramlataitól, ha támogatást nem kap, elzüllik, lelkiileg, erkölcsileg tönkre megy, a hazai társadalomra nézve elvész. A romlott lelkű emberek egész légiója nyüzsög a kivándorlottak között, kik az új hazában, ezen a zsidvásáros világpiacon, a hol minden képzelhető hóbort, furcsaság és félszegség megjelenik, tele szívják magukat a különféle vallási és társadalmi szekták tanaival, a magyarországi szlávok ezenkívül magukba szívják az orosz propaganda által terjesztett szellemet, melylyel aztán, ha haza jönnek, ezeket mérteljeznek meg. Így lesz a kivándorlás, a mellett, hogy a munkaerőt és az ebben rejlő tőkét fogyasztja, az erkölcsnek és a hazafias érzésnek rongtórájává.

Ezen veszély ellen, mely már az ország több helyein felmerült, az állam az ő eszközeivel, a kivándorlottak anyagi támogatásával, jogviszonyaik rendezésével elégséges védelmet nem nyújthat a hazai társadalomra való tekintettel, hol a studiosus urak igen pajkosan, sőt zajosan és botrányosan viselkedtek — ellentétben Rómával a világi-urbanus, komoly muzsafiak főiskolájával.

Itt ugyanaz a törvény uralkodott, mely még ma is érvényesül. Minél kisebb ugyanis az egyetem, annál merészebb, önértetesebb es verekedőbb a studiosus. A fővárosban eltűnik az Alma Mater fia más szociális tényezők tömkelege között, ellenben a vidéken tagadhatatlanul az első szerepet viszi, az egész polgárságra, mint csupa philiszterekre tekint le és mindenféle csinyt követ el kisebb-nagyobb szellemességben — sérthetetlen akadémikus voltának és fiatalságának teljes tudatában.

Hirhadt főiskola volt a karthágói, amely ugyan nem tartozott a legkisebb ó-classikus universitásokhoz, de alig egy negyedrészt képezte a rómainak. A kollegium rendes látogatását ott gyerekes dolognak tartották. A csinyek közül, melyeket ott előszeretettel üztek, a „háborítás“ említendő. Tüntetés volt ez a szorgalmasak ellen. A tanulók ugyanis gänzemarschban hirtelen a hallgató terembe rontottak a tanító előadása közben kiabáltak, énekeltek, füttyültek, zajongtak s illetlen megjegyzéseket vágtak a professor ősz fejéhez, míg a kétségbeesett férfiu „a fenforgó körül-

sadalomnak. Mélyebbre ható gondoskodásra van itt szükség, erősebb hatású tényezőkre, melyeknek segítségével a kivándorlottak szívét-lelkét megtarthatjuk abban a vallás-erkölcsi és hazafiai közösségben, mely az egyházhhoz és a hazához való ragaszkodás érzetét az idegenbe szakadt emberben is feleleveníti és melegen tartja.

Erkölcsi gondozásra, rendszeres lelki vezetésre van szükségök a kivándorlottaknak, hogy a tengeren túli távolban is hívek maradjanak egyházuk és hazájukhoz, a körülöttük zsidbongó világáramlatok között is magyaroknak és hívő katolikusoknak érezzék magukat, s ha visszatérnek, hozzák haza az anyagi jólét eszközeivel együtt az egyház és a haza iránti szeretetet is.

Ezért bír oly nagy hordozó erővel a püspöki kar vállalkozása, mely a kormány támogatása mellett biztos sikerre fog vezetni, ha az ügy rendezését helyes elvi alapra fektetik és a végrehajtásához célszerű eszközökkel hozzálátnak.

A helyes elvi álláspont már megvolna, a mennyiben a püspöki kar Amerikában missió-szerű szervezetet akar létesíteni, melyet minden nehézség nélkül be lehetne illeszteni az amerikai hierarchiába. A vikárius, a ki a missió élén állana — esetleg többen is lehetnének — egyházfegyelmi és egyházkormányzati ügyekben személyére

menyek tekintetbevételével“ be nem fejezte előadásait.

Miképen büntették az ilyen kihágásokat, nem lehet pontosan tudni. Hogy azonban a rendetlenkedő studiosus urak üstökébe alkalomadtán keményen belemarkoltak, azért bizvást kezeskedni lehet.

Bizonyos kihágásokért relegatio, kicsapás járt, mely a föntnevezett Valentinián császár rendelete szerint nyilvános megkorbácsoltással súlyosbítható volt.

Tiltva volt különösen a korcsmázás és a gládiatori és cirkuszi játékok látogatása.

A korcsmázáson túltette magát mindenk elött Athén.

Az egyetemi szabályok meghatározták, hogy a tanulói korcsmázásnak napnyugtával véget kell vetni. Éjjeli orgiák büntetés terhe alatt tiltottak.

Ha meggondoljuk, hogy Hellasban előbb kezdődött a nappal, mint Rómában és hogy már Rómában is mindenki, aki a reggeli látogatáshoz pontosan akart megjelenni, már a napkelte előtt elhagyta fekvőhelyét, akkor a rendelet nem látszik szigorubbnak, mint a mi viszonyaink között a korcsmai záróra, miként az a vidéki városokban divik.

Athen tanulói nem ismertek nagyobb élvez-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Az ó-kori deákélet.

Rómában a tanulók többnyire már tizenöt éves korukban léptek a főiskolákba annak természetes következményeképpen, minthogy délen gyorsabban fejlődik az ember és mert a tanulótól a maihoz képest sokkal kevesebb előismeretet kívántak.

Az I. Valentinián császár kodifikálta egyetemi szabályok pedig meghatározták, hogy betöltött husz éves kornál tovább senki sem lehet tanuló.

Tíz szemeszter volt tehát a maximum egy felcseperedett fiú kiművelésére szánva.

Oly esetekben azonban, mikor rendkívüli körülmények akadályoztak valakit az egyetemre való beiratásban, néhány félévvel tovább engedték tanulni a fiatal embert.

Igy a Berytusi főiskola arab ifjai számára kieszközölte első alapítója Severinus Diokletian császárnál tett látogatása és ékesszólása által, hogy huszonöt éves korukig tanulhatnak. Vajjon ez pusztán tudományos célból történt-e, biztosan meg nem állapítható. Tán inkább egyes vidéki

nézve alá volna rendelve annak a püspöknek, illetőleg érseknek, kinek egyházmegyéjében állandóan székelne, míg a plebániák és kurátiák azon egyházmegyék kötelekébe tartoznának, melyeknek a határai között keletkeztek és léteznek. A vikáriusok feladata lenne fentartani és erősíteni a kapesot a lelkeszségek közt és az egyházmegyei kormányzat között, örködni a helyi vonatkozású rendeletek végrehajtása felett, egyöntetűvé tenni a vallási szertartásokat, és megőrizni — a mennyire lehetséges — a vallási életben, a szertartások végzésében a magyarországi szokásokat, mert ezek emlékeztetik legélénkebben a kivándorlót falujára, hazai tűzhelyére, honfitársaira.

Legnemesebb és legfontosabb feladata azonban a vikáriusnak mégis abban állana, hogy ő lenne lelki ügyekben a magyarországi katolikusok képviselője minden fórum előtt és fentartaná s közvetítené is az összeköttetést a magyar püspöki kar és az amerikai egyházmegyék kormányzata között.

A mi már az ezen a téren teendő gyakorlati intézkedéseket illeti, e tekintetben az a legnagyobb fontosságú dolog, hogy a püspöki kar tisztán legyen tájékozva aziránt, mely helyeken szükséges és lehetséges plebániákat és kurátiákat szervezni, és milyen viszonyok között léteznek az eddig keletkezett különféle lelkeszségek?

E végből, nézetünk szerint, több megbízható és a dologhoz értő embert kellene kiküldeni az ottani viszonyok tanulmányozására, a kik követségünk és konzulatusaink támogatása mellett járnának el tisztókben. Az ezidő szerint Amerikában időző ideiglenes vikárius egyedül nem lesz képes a nagy munkával megbirkózni, minden oldalról alapos információkat szerezni, a közszükségletet jól kiismerni, pedig ez a tervbe vett szervezésnek alapfeltétele.

zetet, mint az előírásnak fittyet hányni. Ha Karthago műzsaiai az ó-kor leghíresebb csinytevői voltak, úgy Athen áll első helyen a koresmázás terén. Amit e téren Róma nyújtott, ép oly gyöngye utánzata volt a hellén ivásnak, miként Horac bátortalan bordalai a hellén dözslyrának. Athen tanulói közül kivált a macedonok tüntek ki telhetetlen torkukkal; a vén Zhibinos és az ő örökké szomjas bajtársainak szelleme áldva lebegett fejük felett.

Szokásban volt az ex-ivás, mitől a „rókák“ csakhamar az asztal alá kerültek, míg a gyakorlott öregebb diákok még jó ideig erősen ittak, amíg az utolsó csepp el nem fogyott és fel nem ébredt bennök a nyughely utáni vágy.

Másnap megjött a már Platótól Phádonban megpanaszolt „óriási katzenjammer,“ a „pán kalapos échein“ magyarul: „igen rosszul lenni“ és bizonyos megbánással gondoltak a „tegnapi ivásra“, „ton chtés póton.“

A heringet vagy borovieskát gyomorjavító szer gyanánt mint tudom, nem ismerték. Mindenesetre azonban volt gyomorerősítőjük a „garum“, amit tinnhal belrészeiből készítettek, igen pikáns, tán a mi kaviarunkra emlékeztető reggeli étel, mely a nagyvárosiak elrontott gyomrát vala restaurálódó. A „cybium“ is jó szolgálatot tett.

Az előkerült bujdosók. A Markhot Gyula alispán ellen indított, hónapok óta folyó hajszának mozgatóit mindenki ismerte, senkisémet láttam, mert óvatosan bujkáltak Balliere Sándor, Halasi Lipót, Seress Imre háta mögött. Most vegre hárman közülök kidugták a bozótból bozontos fejüket, dr. Szulyovszky Dezső, Vietorisz Miklós és dr. Janits Imre. Mind a hárman Nyitramegyének szabadelvűpárti országgyűlési képviselői. Milyen jó, hogy szabadelvűek, nekünk így nem kell miattok röstelkednünk.

Dr. Janits Imrét sajnáljuk ebben a társaságban látni, jobb sorsot érdemelt volna, de utóvegre is minden ember maga kovácsolja magát a szerenéséjé.

A három bujdosót a bozótból kiugrasztották Markhot Gyula alispánnak a szabadelvű párt október 28-án tartott értekezletén tett kijelentései, melyekben többi közt a következőket mondotta: „Pártszakadást akarnak mindenáron provokálni azok, a kik eddig a szabadelvűpárt kenyerén elősködtek. Nos ne kívánják azok az urak, hogy föllebentsem a fátyolt és leleplezzem a sötét dolgokat, melyeket a fátyol takar, mert onnan olyan undorító illat törne elő, melytől a párt megbödulna.“

Ezek a szavak, ha ugyan valóban úgy hangzottak el, a mint azokat a Nyitramegyei Ellenőr után idéztük, hidegen hagytak az összesen 21 bányász bujdosó közül 18-at, hidegen hagyták még a „furesa barátot“ is, de feltűztek a három képviselő vére, kik érdekegyességükben a Nyitramegyei Ellenőr november 4-iki számában nyílt levelet intéztek Markhot Gyula alispánhoz, melyben az alispán közállásából folyó köztisztesség, továbbá a saját és elvarátaik egyéni és magánbecsülete nevében követelik, hogy lebentse fel az alispán azt a bizonyos fátyolt melyről beszédeben említést tett, nevezze meg azokat a személyeket, kiknek sötét dolgait az a fátyol takarja.

A mi örömrünk ezen nyílt levél felett nem teljes. Mi azt óhajtottuk volna, hogy azt a levelet mindazok írják alá, a kiket a levelező képviselő urak elvarátaiknak neveznek. Kik azok az elvarátok? Ismerjük, de még soha sem láttuk őket. Mutassák meg magukat, hadd lássuk őket színről-színre. Mert hiszen ha azok az „elvarátok“ egész csoportot képeznek, a hogy ezt a levelező képviselő urak állítják, akkor valami módon mindenesetre társultak egymás között, szövetkeztek, összeálltak, tömörültek, s ha egyszer volt bátorságuk összeállni, frontot képezni, legyen bátorságuk megmutatni magukat, nyílt színen felépni, mert a férfúnak kell, hogy annyi bátorsága legyen, hogy a támadásait nyílt síkon intézze az ellenfél ellen, és nem orvadászok búvó helyeiről.

A vagy talán nem is elvarátok azok, a kiket a levelezők olyanoknak tartanak és neveznek, hanem csak afféle „furesa barátok“.

De a mint nem tartjuk férfias dolognak azt, hogy a bujdosók zöme még mindig a bozót sűrűjében rejtőzködik, úgy más részről dicsérnünk kell ezeknek a kölyök-oroszlanoknak jó szimatát.

A római tanulók többnyire tapintatosan és gavallérosan viselkedtek. Nem koresmáztak, mint athéni társaik sem nem pajkoskodtak, mint a karthágóiak. Mégis még többször hágtak át az egyetemi előírás kodexét, egy igen közelfekvő pontban: a cirkusz és arena látogatása által.

Nem kell hangoztatni, hogy azokról, a kik először jöttek Rómába valami jelentéktelen municipiumról, a „tudományos érzéket“ komolyan veszélyeztette a látványosságok csábító és izgató ingere. Augustinus említ egy ifjút, aki még Karthagóban tanult, hidegvérrel állott ellen a cirkusz és amphitheatris kisértéseinek. Mégis mikor később Rómába került, oly ellenállhatatlanul ragadta magával a látványosság démona, hogy néhány szemesztert egészen elveszített, vegre pedig teljesen elzüllött.

Hogy a római korban a férfi bátorság mértéke más volt, az világos. A párbaj mai formájában, mint az egész világ tudja, későbbi eredetű. Bár már az ó-korban található a párbaj némi nyomai. Csak a Horatiusok és Curiatiusok hármajajvására gondoljunk, aztán tudvalevő az is, hogy egyes bátor, erejükben bizó harcosok az ellenséges tábor vitézeit bajjivásra szokták volt szólítani (Góliát). Keresni kell tehát az ó-kori deakéletben a rokoni vonásokat.

Most igazán nem alkalmas ez idő az előtörsre, mert gyakorlott oroszlan vadászok járnak a sivatagon, gróf Esterházy János, Markhot Gyula, Emődy József, csatlakozott hozzájuk dr. Kramolin Viktor főispán is egész nagy suittjével.

Ezek az izmos nimródok veszedelmes törtvetettek ki, jaj annak a dúvadnak, a ki belekerül! Kimondották, vagy a hozzájárulásukkal helyeselték azokat a kijelentéseket, hogy az alispán ellen indított hajszát nemtelen, tisztességtelen, a zuglapok színvonalán álló, a kloakák piszokjág leszálló, szennyes dolog!

Hát kérem, a ki ezt magára veszi, az azonnal indíttson becsületsértési pert, keressen elégtételt azoktól, a kik az ő támadását ilyen aljas és szennyes eljárásnak bélyegezték meg, a ki magára veszi mindazt, a mi a szabadelvűpárt okt. 28-iki értekezletén és a rá következő megyei közgyűlésen Markhot támadói ellen elhangzott, az ne kívánjon adatokat becsületségtelen a bizonyítására, mert az már úgy is meg van becsütelintve.

Azért roppant veszedelmes dolog volt a három bujdosónak éppen most előtörnie. Attól lehet félni, hogy a mint magukra vették Markhotnak a „fátyolra“ vonatkozó kijelentését, úgy magukra veszik azt is, a mi a kottériáról, a zuglapról, a kloakák szennyjég leszálló harcmodorról elhangzott. És akkor...? Oh akkor az iszonyatos lenne!

Lám az elvarátaik ezt a veszedelmes tört szerenésén kikerültek, a bozót védelme alatt megőrizték továbbra is bőrük egységét. Jobb szimatjuk volt. Mondjuk újra, hogy nem is elvarátok azok, hanem ravasz „furesa barátok“.

Törvényszéki csarnok.

Sok hűhó semmiért.

Az 1901. évi októberi képviselőválasztások különösen Nyitramegyében nagy port vertek föl! Nemesak azért, mert a néppárt fényes győzelme némi elégtételt adott az évek óta annyira megzaklatott választó közönségnek, hanem azért is, mert a bánfi-liberalizmus jelöltjével szemben még két *panszláv* képviselő is meg lett választva.

Ilyent választottak meg Szulyovszky Gusztáv liberális és Chvalibogovszky Sándor néppárti jelöltekkel szemben, Valasek Pál hírhedt miavai *pravitár* személyében.

Ezen verbói választásnál olyan furesa szerepet vitt a volt miavai főszolgabíró, Csenkey Adolf, hogy eljárásának eredményeként őt a nép megtámadta, megráncigálta, hátbalökte, földre taszította és vele oly gyöngédtelenül bánt el, hogy a felvett orvosi látlelet szerint könnyebb testi sérülést is szenvedett és a nép haragjának súlyosabb következményei elől csakis a csendörök szabadították őt meg.

A liberális párt akkor azután meg is mozdított minden követ, hogy egy főszolgabírónak ilyen merész megüdrágotlataért elégtételt szerezzen.

Kitört a „*furor liberális bánfiánus*“ és ki

Egy bizonyos: hogy a császár város tanuló között pártok léteztek, melyek gyakran kellemetlen fellépésekre és pedig előbb verekedésekre, ököltre, később karddal való összetűzésre vezettek. E pártok alapja lényegében ideális. Ha két professor ellenségesképen állott szemközt, úgy az ellenségeskedés átragadt a hallgatókra is és pedig annál hevesebben, minél tiszteltebb és híresebb volt a professor.

A helyzet megvilágítására szolgáljon az, hogy az ó-korban a tettelegesség távolról sem állt oly meggyalázó hírből, mint manap. A pofon és ökölcsapás csak a lovagkor felvirágzása óta megbecsütelintő. A spanyol Don Diego, aki a kapott arculütés miatt kétségbeesik, mert magát lemoshatatlanul meggyalázva tartja, amíg a támadót halállal nem büntette, a klasszikus korban értelmetlen lett volna. Sokrates, mikor valaki megütötte és kísérői kérdezték, miért engedte, szárazon, nyugodtan azt válaszolta: Ugyan bepanaszolnátok-e a szamarat, a mely megrugott? Themistokles pedig a görög hadvezér, így szólt egyik kollegájához, aki izgatott vita közben botját ráemelte: „Üss meg, de azután hallgass meg.“ Nero a világbirodalom ura, nem tartotta lehetetlennek, hogy éjjeli incognitó kirándulásai közben ne kaphasson néhány ütletet a külváros csap-

más ellen iparkodott volna bosszúját kitölteni, mint a néppárt ellen?

Rögtön másnap a választás után, 1901. évi október hó 3-án, kihallgattattak egész csapat tanút, foganatosították a nyomozást, és azután vádat emeltek 9 paraszt ember és egy katolikus káplán ellen, hatóság elleni erőszak büntette és közveszélyes bűntett elkövetésével fenyegetés kigágása s illetve ezekre való felbujtás miatt.

Az ügyészség *Csenkey Adolf*-nak segítségével a terhelő tanuk egész phalanxát igyekezett összehozni, hogy a néppárt embereinek védekezését megghiúsítsa és fényes elégtételt szerezzen a liberális jogrendnek, a néppárti rendetlenkedők ellen. S viszont a vádlottak is igyekeztek mentő tanukkal bizonyítani, hogy ők alaptalanul vádoltatnak.

Igy került a tavalyi verbói képviselőválasztás egyik zajos jelenetének ügye folyó hó 5-7-én tárgyalás alá a nyitrai fenyítő törvényszék előtt.

A tárgyalást *Mazóly Antal* kir. táblai bíró, mint elnök, bírák voltak: *Kremer Gyula* és *Ehrenfeld Gyula*. Vádló kir. ügyész: *Jureczky Idén*. Vádlottak: *Halama János*, *Viszkocsil Olga*, *Viszkocsil Mária*, *Choren Mária*, *Devati István*, *Klenkovic István*, *Hankóczy Mihály* és *Miczga Mihály* verbói lakosok, kiket dr. *Kovács Pál* orsz. képviselő védelmezett, valamint *Kleso Ádám* és *Hromada József* (káplán), krakováni lakosok, kiknek védőjük volt: *Mérey Lajos*.

A tárgyalásra több mint 30 tanu volt beidézve, ezért tartott el a tárgyalás 3 napig.

A szavazható tanuknak és a vádlottaknak vallomásaiból a következő tényállás derült ki:

1901. évi október hó 2-án reggel, a verbói kórház mellett, úgynevezett krakováni hidon a liberális pártnak és a néppártnak rendfelügyelői között szövíta támadt, melynél a néppárt egyik lelkes embere, *Bachrati Valér* verbói káplán, felhívta a kormánypart kiküldött megbízottjait, ne izgassák a népet, s távozzanak onnét, nehogy valami baj legyen. Az ott összegyűlt asszonyok, leányok és mindenféle férfiak közül többen azt kiáltották: „Dobjátok a vízbe!” minek folytán *Kovács Mihály* segédjegyző és *Kolencsik József* kereskedősegéd jobbnak látták onnét ideje korán távozni. Ugyanez történt meg a kormánypart verbói oszlopos tagjával *Emánuel István* verbói kereskedővel, a kire az asszonyok szintén azt kiabálták: Dobja a vízbe! — Minthogy pedig az a krakováni hid egy patakon vezet át, s így az önkénytelen őszi megfűrésztés nem volt kizárva, *Emánuel István* sem kívánta ezen időnyen kívüli hideg zuhanynyal a választási izgalom hevéét lehűtetni s inkább szó nélkül távozott.

A harezias asszonyoknak ezen kiáltozása sikerét a liberálisok hírvivői mint valami nagy veszedelmet eseteltek bent a városban, minek folytán egyszerre csak a helyszínén termett *Csenkey Adolf* miavai főszolgabíró két csendőrrel és néhány igazolványos liberális rendezővel. Ez utóbbiak között voltak:

Dinner Rudolf, aki azóta megszökött Amerikába, vagy mint a verbóiak mondják: önmaga kényszerkivándoroltatta magát.

Adler Rezső, a ki jónak látta a bíróság előtt meg nem jelenni, mert nem szeret sokat a bűnvádi ügyekben szerepelni.

Feledi Bernát, a ki alighanem azért magyarosította meg a vezetéknevét, mert azt reményelte, hogy így majd azt a 14 hónapot, melyet már lopás, illetve hámis okmányok alapján eszközölt könyöradomány-gyűjtés miatt leült, a világ majd elfeledi.

Mohr Simon, a kit most a győri fegyházból fedeztet mellet küldötték ide, mert ott kapott lopásért 10 hónapi ingyen-ellátást, és a ki már több ízben volt zsebtolvajlás miatt elítélve.

Deutsch Zsigmond és *Altman József*, a kik eddig még becsukva ugyan nem voltak, de ezen tárgyaláson oly megbízhatóan vallottak, hogy a bíróság őket esküre nem bocsátotta.

Ezek képezték *Csenkey Adolf* főszolgabíró urnak vezérkarát akkor, midőn ő — 1901. október 2-án reggel 10 óra tájban Verbón — rendet ment csinálni a krakováni hidra.

Ezen rendesinálásnak első lépése az volt, hogy *Csenkey* — a két csendőrnek esküvel megerősített vallomása szerint — azt parancsolta a csendőröknek „fogják el *Hromada Józsefet* a krakováni káplánt!”

A csendőrök ezen vakmerő utasítást szerencsére nem teljesítették ugyan, mert — mint ők vallották — *Csenkeyt* csak magán egyének tekintették, kinek ott parancsolni valója nem volt, és azért sem, mert az elfogatásnak semmi törvényes okát nem látták, de *Csenkeynek* ezen megfontolatlan fellépése, az ott már nagyobb számban összegyülekezett néppártiakat annyira fölizgatta, hogy a következőknek Cs. egyedül önmagának köszönheti.

Őt ugyanis csakhamar karjánál fogva megragadták, földreráncigálni iparkodtak, s mikor az egyik tettest a csendőrök elfogták és fogságba vezették, azután *Csenkeyt* valaki oly erővel lökte hátba, hogy leesett a földre, a hol azután megráncigálták, nadrágja elszakadt, stb. stb.

Ekkor az odaérkezett csendőrök *Csenkeyt* életveszélyessé vált helyzetéből kiszabadították, s a rend helyreállott.

A kir. ügyész vádirata szerint *Hromada József* krakováni káplán arra bujtogatta a népet: „Dobjátok a vízbe, ez az a rossz miavai főszolgabíró!” — „Keresztény katolikusok, öljétek meg őt, ez az a rossz főszolgabíró Miaváról.” — „Üssétek agyon, dobjátok a vízbe!” — Dobjátok a vízbe azt a bűdöst!” stb.

Vádlották őt mint felbujtót, és a többieket mint tetteseket.

A mostani tárgyalás folyamán pedig *Fazekas Lajos* miavai csendőr-örmesternek, *Gyuresek Lajos* volt miavai csendőrnek, *Radosinszki Miklós*, *Brezovszki József*, *Vida Pál*, *Chvalibogovszki Sándor* stb. tanuknak esküvel megerősített vallomásaival bizonyította, hogy *Csenkey Adolf* fentnevezett gárdistáinak a bujtogásra vonatkozó állításaiból egy szó sem igaz, mert *Hromada József* káplán *Csenkey* megveretésénél jelen sem volt.

Midőn ugyanis *Csenkey*-nek utasítása folytán a csendőrök a káplánt a krakováni hidon túlra

kényszerítették ő onnét el sem távozott. *Csenkey* elindult befelé a városba Verbóra, és őt jóval távolabb, egy másik hídnál bántalmazták, míg ellenben a káplán az egész eset lefolyása alatt még mindig az előbbi hidon túl maradt, mert tiltva volt onnét távoznia, míg a néppárt jelöltje *Chvalibogovszky Sándor* onnét távozását lehetővé tette.

A tanuk vallomásainak ezen súlya alatt annyira összetörött az ügyészi vádirat, hogy maga a kir. alügyész, dr. *Jureczky Idén*, igen szépen összeállított és tömörített indokolással, a közhatóság elleni erőszak büntette és a felbujtás miatti vádat elejtette.

Csupán *Choren Mária* ellen a kir. alügyész vádat emelt kihágás miatt azért, mert két zsidó tanu azt vallotta, hogy az egyikbe *Choren Mária* követ dobott.

S vádat emelt még *Halama János* ellen, *Klenkovic Dávid* és *Kleso Ádám* ellen azért, mert ezek bántalmazták *Csenkeyt*.

De a kir. törvényszék csak *Choren Mária*-t ítélte el 20 korona pénzbüntetésre, míg ellenben a többieket a vád niól fölmentette.

Fölmentette, de nem azért, mintha ezek a bántalmazásokat — a bíróság szerint — el nem követték volna, hanem azért, mert *Csenkey Adolf* nem birt közhatósági minőséggel és így csak magánbecsületében sértettnek lett volna tekinthető e miatt pedig vádat nem emelt.

Csenkey vezérkarának, — tolvaj és zsebmetsző koronatanuknak — hazudozásai okoztak ennyi embernek annyi kellemetlenséget, vittek 10 embert a vádlottak padjára s kerülnek az államkincstárnak több száz korona költségébe.

Levelezés.

Privigye, 1902. nov. 3.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Kimondhatatlan örömmel fogadtuk a hirt, hogy a pozsonyi kir. tábla *Brestyenzky Kálmán* ártatlannak nyilvánította és a nyitrai kir. törvényszék által rá mért szigorú büntetés alól fölmentette.

Tehát hiába való volt az ellenséges tábor öröme. Nem űlt diadalt a boszu és a gyűlölet! Nem tört meg az erős tölgy, bár annyi fejsze-csapás érte! Áll sértetlenül és neveti a tehetetlenül vergődő hadat, melyet egyik kudarc a másik után ért. Pedig, hogy mondogatták, mennyi kárörömmel erősítették, hogy a kir. tábla nemcsak hogy fel nem menti *Brestyenzkyt*, hanem még szigorítani fogja a kir. törvényszék ítéletét. Végre tehát erkölcsileg tönkre lesz téve. Mint megbélyegzett embertől, a pártja is elhidegül*) Eltűnik nyomtalanul. Csak gyászos emléket hagy maga után.

*) Szó sincs róla t. barátunk! Van ám büntetés, mely nem sújt, hanem felemel. Az ő büntetése dicsőség, nem pedig megbélyegzés lett volna. Szerk.

lárosaitól. Ha tehát a császári idők tanuló kedvelt tanítóik tanai és tétéleiért fütüköst ragadtak, azt az ő mértékükkel kell mérni.

Fütükös helyett csak később lép fel a kard. Hogy az íróknak a hallgatók verekedéseiről szóló tudósításai nem vonatkoznak pusztán egyes esetekre, világos egy porfeszor panaszból, tanítványainak hanyagságáról. A tanszék megszentelt magaslatáról feddi a tunyákat, hogy egyikük sem egy becsületes sebhelyet sem mutathat fel. A profszorok tehát hallgatóik sebhelyeiben látták lelkesedésük bizonyosságát, mellyel az akadémiai előadás iránt viseltettek, míg manapság a muzsafi a rosszul behagedt vágást saját személyes bátorságának tudja be.

A római császárváros studiosusa, kit a főiskola látogatása alatt a pedellusok — censuales — életfolyása és házi szorgalma szerint pontosan ellenőriztek, az év végén, miután a főtanárn elmondotta bucsubeszédét, bizonyítványt kapott, hogy ő ezt meg ezt a kollegiumot „szorgalommal” látogatta, ugyszintén hogy „erkölcsi tekintetben” kifogás alá nem esik.

A professorok már akkor is, hogy jó hírket meg ne csonkítsák, örvendetes kímélettel klaszifikáltak, ha nem is fordult elő az, hogy oly tanítványnak adtak volna kiváló bizonyítványt,

aki rendszeresen „az oszlop mögött űt”, azaz kószált.

A tanulási idő alatt voltak negyed vagy felévi cenzurák is, melyek — a szülők számára irvak — még szelidebben voltak fogalmazva, mint a főmentelített végbizonyítványok. Nem akarták ugyanis a tisztos mutinai polgárt, ki fiát nagy pénzáldozattal jogra és retorikára adta, annak közlésével elijeszteni, hogy az eddig mutatott eredmény még igen csekély: különben a mutinai kispolgár arra a gondolatra vetemedett volna, hogy filius urát brevi manu haza hozza és filozófia helyett káposztaültetésre fogja. Hallgatók után sóvárogtak — nemcsak dicsőségért, hanem érdekből is, mivel az állam által honorált professorok az ugynevezett nyilvánosság dacára is az előadásokért hallgatási díjat szedtek a tanulóktól.

Mikor a tanuló akadémiai kurzusát befejezte és „régí hazájába” akart visszavonulni, hogy ott „philiszter” váljon belőle, bajtársai zene és énekkel egész a városon kívül kísérték. A tanár is vele ment. Különben a professorok — a mi botanikusaink, erdészeink és mineralogusaink módjára — gyakran tettek közös sétákat tanítványaikkal, miközben hol vidám csevegéssel, hol tudományos kérdések fejtegetésével mulatoztak.

Bizonyos elegikus hangulattal gondoltak a

vig napokra, mikor a most távozó társ először lépett a városba, mikor a különböző pártok fejei üdvözölték és gyakran napokon át „ékelték”, míg végre késznek nyilatkozott Caius professor nyája közé lépni, mellözve *Lucius* és *Titus* követőit.

Visszaemlékeztek a bohókás ceremóniákra, melyekkel felavatták, a batoratlanságra, mely fogva tartotta, a mely azonban csakhamar önértetté és fidelitássá erősbödött.

A görög és latin énekek, melyek ilyenkor az ifju kiséret ajkairól elhangzottak, hasonlíthattak a mi régi deákunánkhoz. Sajnos egy sor sem maradt belőlük reánk.

Majd végül a professor kezét nyújtott a távozó tanítványnak. „Vale, vale!” kiáltották a tanulóársak és egy-egy könyüt törültek szét szemekből, — az ó-kor még könnyebben sírt mint a józan új-kor. A távozó eestudiosus pedig ismételten tekintett vissza az egyetemi város ormóira, a hol életének legszebb és legszabadabb éveit töltötte. A visszamaradt bajtársak pedig a coena után az emlékezés italával felköszöntötték és az ivó elnök kommandójára annyi poharat üritettek, a mennyi betűt számlált a távozó neve.

Idegen források nyomán: *Tichy Cz.*

Még sem teljedett be a liberális jóslat! Mi bízunk Istenben, hogy az igazságot veszni nem hagyja. Hogy véget vet az ádatlan harenak, melyet a nemtelen boszu folytat. Biztunk a felsőbb bíróság tisztánlátásában és törvényismeretében. S im, sem az egyikben, sem a másikban nem csalódtunk s ez csak fokozza örömlőnk, melyet agyon zaklatott barátunk legújabb győzelme fölött érezünk. Végre talán csak észre térnek azok az urak, a kik Bresztyenszkyt csupán meggyőződése miatt vettek célba és megtörni akarták. Nem adta meg magát! Sem a zaklatás, sem a bűrszólás, sem a hízlegés és a kerítő szavak nem törtek meg s így a „derek és nemes szívű” urak tisztában lehetnek azzal, hogy miféle emberrel van dolguk. Reméljük, abba hagyják a harcot. Kenyszeríteni fogja erre a felsőbb bíróság felmentő ítélete, melyben Bresztyenszky minden egyes esetben részesült.

Két éve marjak. Ugyan annyi ideje áll a peillenger, várva aldozatát. Csakhogy az nyakas. Nem mutat félelmet. Nem hajt térdet. Nem kínálja nyakát, bár a hurok ki van vetve.

Honnan ez az erő? Annyi dac és férfiaság? Hisz más ember annyi hajszát után rég beadta volna derekát. Megesókoita volna a korbaoszt, melyet testén suhogtatni akarnak. Kétségbeesésében talán életét is vette volna. És Bresztyenszky? Nevetve az egész hajszát és úgy vette föl, mintha annak lenni kellene, mintha az csak cirkuszi birkózás volna, a melyben neki okvetlenül győznie kell. S győzött is minden esetben, mert ártatlannak érezte magát. A rá-mért büntetéseket a felsőbb bíróság elengedte és kiderítette ártatlanságát. És ez fényes elégtétel! Nagy győzelem annyi ellenséggel és oly hatalommal szemben.

Mondhatom, bántott minket a hajszát és csak az vigasztalt, hogy a privilegyei polgárok nem fordultak el Bresztyenszkytól, nem vonták meg tőle szeretetüket és tiszteletüket, melyet bíró korában rátermettségével és szellemi intelligenciával kivívott. Sőt népszerűsége öregbedett és a míg él, polgártársai „Kálmánja” marad. Ez az ő neve. A mi nem kis jutalom.

Hiszük, hogy a hajszát rendezők végrehalára eszközre térnek. Elfójtják kebleikben a nemtelen indulatokat és buzgalmukat közérdekű dolgokra fogják irányítani. Úgy is legyen! Az a hivatásuk! A bosszúállás posványba rántja tekintélyüket és nehezíti állásukat. Hagyjanak békét Bresztyenszkynek és politikai meggyőződése miatt senkit se üldözzenek. Ezt a kis szabadságot engedjék meg a polgároknak. Örösi aldozatukba kerül.

Különben a két év óta tartó herce-hurcát B. töviről-hegyire le fogja írni. Hiteles okiratokkal bizonyítva igazát és cáfolva az igazságtalan vádakot. Hadd ítéljen a nagy közönség pártatlannul és igazságosan. Mi csak egyet akarnánk tudni. Bresztyenszky ellen szantalan panaszt emeltek. Többi közt okirathamisítással és igazságtalán vádolták. Mind a kettő súlyos bűntény. Ámde a felsőbb bíróság minden vád és büntetés alól felmentette őt. Kérdjük, nincs a büntető törvénykönyvben paragrafus, mely büntetést mér azokra, kik egy polgárt ártatlanul meghurcolnak és hamis vádakot emelnek ellene. Van, vagy nincs? Ha van alkalmazzák! Elvégre, a sok hajszával Bresztyenszkynek anyagi kárt okoztak. Annyi per sok pénzbe került. Ki kárpótolja ezért? Avagy az a tudat legyen a kárpótlás, hogy szerencsésen kimenekült a csávából? ... Annyi igaz, hogy most azok nyaka közé kellene ütni, a kik a bíróságokat haszontalansággal és hülyeségekkel farszították és a kincstárnak kárt okoztak. A bizony! —6.

Ujdonságok.

Személyi hir. Dr. Vragassy Vilmos, megyénk kiváló műveltségű és nagytudományu orvosa, Sanguszko herceg társaságában hosszabb tartózkodásra Bozen-Griesbe utazott.

Halálozás. Dingha Árpád a ki a nyitrai járásbírósnál hosszú évek során mint aljárásbíró működött, Zólyomban mint járásbíró f. évi október hó 29-én 62 éves korában elhunyt. — *Kudlik István*, nyug. kir. ítéltáblabíró, Kudlik Tade, nyitrai megyei várnagy fivére, volt országgyűlési képviselő, Alsó-Ozoron f. hó 3-án életének 48-ik évében elhalálozott, hült tetemei Alsó-Ozorról Trencsén-Baánba szállították, a hol f. hó 5-én az ottani temetőben örök nyugalomra helyeztetek. Beke poraikra! — *Jánosi Béla* pécsi püspök

uradalmi számvevő november hó 5-én életének 35-ik évében hosszas szenvedés után Pécsen elhunyt. A boldogult Roskoványi püspökünk halála után mint a kultusz miniszteri kiküldöttség egyik tagja, hosszabb ideig tartózkodott Nyitra s innen nősült is, feleségül vevén özv. Schwartzné szül. Simonovászkya Mária leányát Irmát, ki most egy gyermekkel gyászolja elhunyt fiatal férjét. — Béke poraira!

A F. M. K. E igazgató választmánya Nyitra, november hó 15-én d. u. 3 órakor a vármegyeház nagytermében ülést tart.

A nyitrai kath. kör estélye. A nyitrai kath. körben nov. 5-én kezdődött a szokásos estélyek sorozata. Ezúttal csak úri közvesora volt, melyen mint vendégek Sevesik pozsonyi kir. táblai bíró, dr. Kovács orsz. képviselő, Chvalibogovszky lovag nagybirtokos s még többen is vettek részt. A hangulat, mint rendesen, nagyon jó volt, s a kedélyesség valóban megfelelt már közmondásossá vált jó hírenek. A tóztokban sem volt hiány. Elsőnek Horváth József a kör alelnöke szólalt fel, s elvette a megyés püspök úr ő méltóságát nevenapja alkalmából. Kubinyi Endre, a kör igazgatója a vendégekre s a legújabb tagra, Mihalik kanonok úrra emelte poharát, s elbűsűztatta a Pozsonyba távozó Sevesik táblabíró. Kovács képviselő a kör vezetőit tisztelte meg felszólalásával. A felköszöntöttek természetesen válaszoltak, s a vidám hangulat mindegyre emelkedett. Már 11 óra felé járt az idő, midőn az asztalbontás következett, de csak az öregebbek távoztak, a fiatalabbak még egy ideig ott mulattak a cigány zenéje mellett. Kiemelendő azonban, hogy a felszólalók a keresztény társadalom összetartását nagyon hangsúlyozták. A résztvevők alig várják már a második estélyt, mely a különböző állású embereket újra összehozza.

Állami tanítók közgyűlése. Ma, november hó 9-én (vasárnap) délután 2 órakor az állami tanítók orsz. egyesülete a vármegyeház nagytermében gyűlésezik. A fizetés-rendezés ügye kerül tárgyalás alá. Az állami tanítóknál nagy elégedetlenséget keltett azon körülmény, hogy fizetésüknek minimuma ezer koronában lett megállapítva, holott kisebb kvalifikációval rendelkező tisztviselőket ezernégyszáz koronában állapították meg.

Névváltoztatás. A belügyminiszter megengedte, hogy Krsó Mór miavai telekkönyvvezető nevét „Kozma”-ra változtassa.

Gr. Apponyi Gyula balesete. Gr. Apponyi Gyula bazini orsz. képviselő, gr. Apponyi Lajos magyar kir. udvarnagy ő exciájának fiát, mint őszinte részvétellel értesülünk, súlyos baleset érte Dobraubán, Porosz Sziléziában. A gróf úr ott időzött rokonainál s mint nekünk jelentik, egy hid építésénél volt jelen, a gerendákon átmenni akarván megcsúszott és oly szerencsétlenül esett a hid alatt levő vaskajmókra, hogy három bordáját törte. A súlyosan sérült főurat nyomban bevitték a dobraui kastélyba, hol a leg gondosabb ápolásban részesül de mindenesetre hetekig el fog tartani, míg felépül. A gróf úr okt. 29-én még részt vett Nyitrai megyei közgyűlésén s csak e heten rándult ki nagatyjához Sziléziába, hol a váratlan szerencsétlenség érte. A súlyos baleset bizonyára mély részvétet fog kelteni egész vármegyénkben, hol a fiatal főur általános rokonszenvnek örvend. Kívánjuk, hogy mihamarabb gyógyuljon fel súlyos bajából.

Nyitrai állami tisztviselők lakbérére. Nyitra város a minap tartott minisztertanács határozata szerint a III. polgári lakbér-osztályból a II. osztályba helyeztetett.

Adakozás a felsőbb leányiskolai ifjusági segélyező-alapra. (Folytatás.) Bereczky Sarolta tanuló 2 korona, N. N. 1 kor., V. osztályunk tanuló másodikban 5 kor. 10 fil., *Fratrik Ilona* III. o. t. ivén: Machovich-Zelenay Antonia 4 kor., dr. Machovich Gyula 6 kor., Janda Mariska 1 kor., Egy tanító 1 kor., Egy öreg özvegy 1 kor., Fratrik Ilona 2 korona. Összesen 23 kor. 10 fil. Az előbbi gyűjtéssel 963 kor. 38 fil. A további kegyes adományokért esedezik dr. Dudek János igazgató.

Tanítónő választás A brezovai r. kath. iskolánál Kolankovszky Etelka okleveles tanítónő választatott meg.

Imre napja a felsőbb leányiskolában. Évenként ünnepli a helybeli kath. felsőbb leányiskola szent Imre napját, mint afféle kegyeleti napot, létesítőjének, Bende Imre megyés püspök úr ő méltóságának tiszteletére. Ő méltósága is megjelenik ilyenkor tanuló között, hogy színöröszinre lássa, miként fejlődik kedvelt intézete. Mult szerdán volt az az évforduló és a püspök úr ismét megjelent az ünnepélyen, miután előbb szent misét olvasott az intézet templomában. A tanári karon kívül, élén az igazgatóval, jobbra szülőklől álló vendégkoszoru fogadta. Az ünnepség műsora az alkalomnak megfelelően énekből, üdvözlétekből és egy dajjátékból állott. Belépéskor Hoppa dalával üdvözölték, majd Szalóky Vilma VI. o. t. magyarul, Crausz Márta V. o. tanuló franciául köszöntötte fel. Közbe Meyerber Kardalát énekelte a tanulók énekkara, mely után Dudek dr. ecsetelte a nap jelentőségét s a püspök úr tették. az intézet létesítésének, jelentőségét a magyar kultúra jövője tekintetében. „Egy iskolai nap” kedves dajjátékának dramatikusan előadása következett erre, képet festve az iskolai életből; zongorán kísérte Travnik Ilona IV. o. t., cimbalmon Pazsiczky Ágota IV. o. t. Az ünnepség szereplőinek egész magatartása, előadása, éneke, megnyilatkozása volt a nevelésnek, a fegyelmezettségnek, melyben az intézet tanuló részeseülnek és ez szemmel láthatólag jól esett ő mignak, aki e miatt elismerését nyilvánította a buzgó tanári karnak s tovább haladásra buzdította a növendékeket.

Nyitrai megyei esküdtek. 1902. évi december hó 1-én kezdődő ülésükre rendes esküdtek: Csemez Sándor ügyvéd Miava, Versegly Gyula fodrász Érsekújvár, Salzberger Samu földbirtokos Návojtó, Novotny Vilmos hentes Nyitra, Hyross József földbirtokos Kis-Vicsáp, Olveczky János káptalani tisztviselő Érsekújvár, Szemesko József ügyvéd Privigye, Mérey Lajos ügyvéd Nyitra, Uherek László vállalkozó Póstyén, Bittó Sándor gazdatiszt Petőfalú, br. Steiger Albert nagybirtokos Szepteneufalu, dr. Gómori Zsigmond ügyvéd Privigye, Spirk István üzletvezető Nagyjác. hg. Odescalchi Géza nagybirtokos Szerdahely, Fuchs Béla földbirtokos Ürmény, Glosz Vilmos urad. pénztárnok Bodok, Hamburger Gyula géplakatos Nyitra, Paray Sándor gazdatiszt Soponya (Kövecses pusztá) Fajnor István ügyvéd Szenic, Lőrinczy Gyula ügyvéd Nyitra, Csernyák Rezső kereskedő Nyitra, Dombay Hugó ügyvéd Nyitra, Ahrengruber Károly földbirtokos Póstyén, Weigl Antal szabó Nyitra, dr. Weil Zsigmond ügyvéd Privigye, Ronchetti Rezső kéményseprő Galgóc, Gábréi Gusztáv erdőgazdónok Vittene, Ernst Mór fűszerkereskedő Érsekújvár, dr. Sonnenfeld Bernát ügyvéd Vágújhely, Erdei Jakab tisztartó Szokolóc. — Helyettes esküdtek (valamennyien Nyitráról): König Lipót kereskedő, Ertler Ármán zálogos, Gutmann Miksa háztulajdonos, Feitscher Ernő üveges, Klein Ignác fodrász, Szegő Lipót sörgyári intéző, Krausz Vilmos kereskedő, Deák János biztosítási hivatalnok, Susztek Ambrus könyvvívő, Neumann Mór kereskedő.

Adat a nyitrai megyei közigazgatáshoz. A számbokréti járásból írják lapunknak: Nyitrai vármegye őszi közgyűlésén dr. Kramolin Viktor főispán, a megyében tett látogatásait megemlítvén, nyomatékkal hangsúlyozta, hogy a megyében a közigazgatás mintaszzerű. A főispán úr ezen kijelentését legalább is túlzottnak kell tartanunk. Senki sem örülne jobban a közigazgatás jószágának, mint éppen mi ellenzéki polgárok, a kik a multban a közigazgatási közegek zaklatásaitól tömérdek sokat szenvedtünk. Velünk együtt örülne bizonyára a nép is pártkülönbség nélkül, mert ezzel a néppel szemben a sok járási basa minden gondolható komizságot és törvénytelenséget engedett meg magának.

A nyitrai megyei közigazgatás mintaszzerű jószágának feltüntetésére íme itt egy adat. A számbokréti járás főbírája Soóky Ödön, f. é. szeptember hó 1-én keltezett ítéletével Steffel Ede nyitrai szucsányi és Kuniczky József veszteniczi esperes-plebánusokat, nyilvános pártgyűlésnek a közigazgatási hatóság, illetve a közkegyi előjáróság előtt való be nem jelentése miatt 5—5 korona pénzbüntetésre, behajthatatlanság esetén 24 órai elzárásra ítélte.

A dolog eddig a törvényes eljárás látszatával bír, de egészen másképpen néz ki, ha betekintünk az állítólagos kihágási ügy irataiba. A vádlottak-

kal a jegyzőkönyvet nem az ítélező főbíró vette fel, hanem a felfüggesztett szolgabírónak ideiglenes helyettese. Csak így történhetett meg, hogy a főbíró a tényállás ismeretének teljes hiányában hozta meg ítéletét. Ennek indokolásában ugyanis a főbíró olyan kijelentéseket tulajdonít a vádlottaknak, a minőket azok a kihallgatás alatt nem tettek, hogy úgy tüntesse fel a dolgot, mintha a kihágási vétséget a vádlottak beismerése alapján állapította volna meg. A jegyzőkönyv tehát vagy hibásan volt vezetve, vagy a főbíró az ő ítéletének meghozatalában nem a kihallgatási jegyzőkönyvet vette alapul, hanem a saját fantáziájának költött dolgait.

Az alispán a főbíró ítéletét feloldotta, megoktatván őt az 1874. XXXIII. t. c. 104 §-ának értelmére, de meg kellett volna őt oktatni arra is, hogy a hivatalos korrektség kötelességévé teszi a főbírónak azt, hogy a miben ítélni akar, arról ő maga vegye fel a jegyzőkönyvet, a hivatalos tisztesség pedig, de meg a törvény is megköveteli, hogy a bíró az ítélet indokolásához szükséges adatokat a lelkiismeretesen kinyomozott tényállásból vegye és ne maga gyártsa azokat.

Minket a zsámbokréthy főbíró eljárása főképp azért döbbenett meg, mert ha intelligens emberekkel szemben ilyen könnyelmű módon hozza meg ítéleteit, vajjon milyen eljárást követhet a gyámoltalan, magán segíteni nem tudó néppel szemben? Kérdezzük most már, bele illik-e ez az adat a „mintaszerű” közigazgatás keretébe?

Templomszentelés Nagy-Bélicen.

Nagy-Bélic és vidékének kath. polgársága sokáig kegyelettel fog emlékezni a nagy-béliczi templomszentelésre, a melyet nov. 2-án nagy ünnepek között Venczell Ferenc püspöki helynök úr végzett. Nov. 1-én a délutáni vonattal érkezett Bélicre. Kisérteben voltak: Nemcsék Ferenc kanonok, Kutvaszer István t. kanonok és szemín. vice-rector, dr. Puchovszky Bálint sz. szeki jegyző és Mayer Károly mérnök. A püspöki helynök úr útja az állomástól a községig valóságos diadalut volt. Lovas banderium, mozsárlövészek és zene visszhangjai kíséretében érkezett a községbe, ahol a tiszteletére felállított díszkapunál a községi előjáróság és a népsokaság elén a község bírja üdvözölte. Innen a nép a plebánia tágas kertü udvarába követte ő méltóságát, ahol ismét az iskolai ifjúság elén egy fehér ruhás leányka magyar beszéddel fogadta. A püspöki helynök úr a nem várt szívélyes fogadtatást meleg szavakkal köszönte meg a népnek. Az ifjúság még elénekelt a „Isten áldd meg a magyart”, amire aztán a nép zenétől kísérvé szíjjel szökött. Másnap, november 2-án már jókorán gyülekezett a nép és a dombon kieszen fekvő templom körül az egész vidékről annyi ember jött össze, mint talán soha azelőtt. Pont 9 órakor a püspöki helynök úr a papság elén egyházi ruhában zene és harangzúgás és mozsárlövészek közt a templomba ment és azt kívül-belül megáldotta. Ezután Paska István helybeli plebános felment az újonnan felállított díszes szöszekre és a néphez szent beszédet intézett arról, hogy a kath. templom minden isteni kegyelemnek és áldásnak kútforrása. Ennek végeztével a püspöki helynök úr solemnis misét mondott, a mely alatt a choruson Lahvieska chynoráni k. tanító vezetésével egy négyes kar szép quartett énekkel nagyban emelte a nép áhitatát, a mely a templomot zsúfolásig megtöltötte. Az ünnepeken a központi papságon kívül még jelen voltak: Kuniczky József és Steffel Ede esperesek; Kelecsényi Béla, Zatkovics Károly, Duday János, Molnár Alajos plebánosok; Némegy István chynoráni káplán és dr. Kurbel János esztergom egyházmegyei áldozár. Jelen volt az ünnepeken a kerületnek általános tisztelt és szeretett képviselője Dr. Major Ferenc is, aki díszmagyar öltözetével nagy feltűnést keltett. Szent mise után az egyháziak és a világi urakból is többen a plebániában ebédre jöttek össze.

Kik választanak plebánost szab.

kir. városokban? Ez a kérdés, mely nemrégiben foglalkoztatta a győri közönséget, általán nálunk aktuális. Az ország különböző részein tetetett ez vita tárgyává s került oiv esetekben, a hol a nem katolikus városi képviselők szavazatukat leadták, felelkezés folytán a kultusz-miniszteriumhoz. Egyik-másik úgy már régóta várja elintézését; így a nyokbányai úgy harmadfeleve hever a miniszter fiokjában, az esperesi másfél év óta. Csaknem a győrnádorvárosi esettel egyidőben merült fel a breznóbányai. Itt a városi közgyűlés határozatot hozott, oly értelemben, hogy mindenki választ katolikus papot, de az evangélikus paphoz a városnak semmi köze, bár az ő díjazásához a város közönsége kétszer annyival járul, mint a kath. plebános javadalmaszásához. E

városi határozatot megfelelőbbé Zólyom megye közigazgatási bizottságához, mely úgy döntött, hogy csak a katolikusok válasszanak. Ezt megint az ág. evangélikusok felelbezték meg, így került a kultuszminiszteriumhoz. Mint a „Győri Hírlap” értesül, ezt a kérdést minden valószínűség szerint már legközelebb minisztertanácsi plenáris határozattal fogják általános kötelező módon eldönteni. Reméljük, hogy a jog, törvény és igazság nem üres frázis, s hogy végre-valahára a katolikusoknak ezen siralmas ügye úgy lesz elintézve, a mint azt a jog, és méltányosság megkívánja, s nem lesz többé alkalom arra, hogy idegeneknek beavatkozása által a felekezeti béke és egyetértés megzavarassék.

Tanítói gyűlés. A zsámbokréthy és nagy-tapolcsányi egyesült tanító kör nov. hó 12-én d. e. 9 órakor gyűlést tart Nagy-Tapolcsányban az állami óvoda helyiségében. Targysorozat: 1. Jegyzőkönyv felolvasása. 2. Előterjesztések. 3. Wittmann Pál, Rousseau nevelési eszméi. 4. Szalay Pál, a szakszerű tanítóképzés és képeztés. 5. Ember János, Apró emberek tudománya című művének ismertetése. Ismerteti: Hanusz Zsigmond. 6. Eszterházy Esterházy gróf. 7. Jelentések az ifjúsági egyesületekről. 8. Indítványok.

Állatorvosok áthelyezése. Szende Sándor érsekújvári állatorvos Érsekújvárról Nagyszombatba, és Práznovszky István holiczi állatorvos Holicról Érsekújvárhoz helyeztetek át.

Követendő példa. Igen szép példát nyújtott Palkó Ernő, nyugalmazott takarékpénztári pénztáros azon alkalomból, hogy leánya Mária férjhez ment nagyfőrisi Nagy Zoltánhoz, nagysurányi államvasúti tisztviselőhöz okt. 30-án. Az örömapa az udvaron terített 25 szegény ember számára, s míg a családtagok a házban mulattak, addig a szegények az udvaron élveztek a bőkezű házigazda jószívűségét és áldást esdettek a fiatal pár boldogságára.

A nyitrai temetőből. Mint egy óriási aldozatoltár, úgy tűnt fel mult vasárnap a halottak napjának előestéjén a vasút mellett emelkedő temetődomb, megrakva tömegtelen mécsessel. A sirdombokat virághalmaz fedte, a szabad természetnek ez évben utolsó termékei. Különösen a temetőfalat ellepő dísz-sírhelyek valósággal túl voltak halmozva lámpákkal, egy öles koszosokkal, a nappali fényben temető járdán nagy közönség hullámozott körül, mely komolyan, a hely kegyeletesség jellegéhez méltóan viselte magát. A régi zajból, nevetgelésből nem vettünk észre ez idén semmit. Egyes síroknál igazi diadalivék, obeliszek emelkedtek lángokból. A gázvilágítás, melyet nemrég a sírok fölé is behoztak, lassankint tert veszt és átengedi helyét az antik pietásnak jobban megfelelő gyertya és halotti mécsnek. A szegélyzet ragyogó fényével egész ellentétet képez a temető közepe, hol az elfeledett sírok szárai sötétlenek, csak itt-ott villan fel a feketeségben egy ragyogó fény-óázis. A szegény emberek temetkezési helye, vagy olyan halottak, kiknek hozzátartozóik kivándoroltak, vagy kiknek rokonai már szintén ott nyugosznak a sírban, tehát nem világíthatnak. Hányan vannak, kik tavaly itt jártak és ma máá gyertyát gyújtanak nekik. Hogy egynehányat idézzünk az ismertebbek közül Schweiger Adolf, Nemrava József, P. Január, Boróczy Mártonné, Zongor József, dr. Kósa József, Rédeky Istvánné, Loósy Sándor. És van egy sír, mely dragább nekem a többinél, mely chrysanthum virággal van díszítve s egy kereszt alakú mécs-sor a tetején. „Felejtethetlen anyáknak utolsó üdvözlését” gyász-szalag felirata jelzi, hogy ott nyugszik az én legjobb anyám. Idegen ismeretlen kezek még más két koszorút helyeztek sírjára. Az egyik hatalmas elővirág-koszorú, a másik piros és fekete erdei bogycsok. Ki tette? Mai napig sem tudom. És még azt mondják, hogy nincsen igazi szeretet a mai világban. Áldja meg a jó Isten azokat az arany szíveket, melyek még köszönetre sem áhítoznak. — Egy nagy monumentális emlék körül, minden sötét, csak egy gyertya pislog, mellette térdel egy öreg parasztagasszony. A sírbolt nem az övé, hiszen neki olyanra nem telik. Az ural család elköltözött. Sírjára nem gondol senki, csak az itt felejtett egykori cseled, aki már semmit sem kap szolgálatáért. Hát nincsen-e még hála a világon? Lassankint kiürül a temető, a fény kialszik, csak néhány kísérteties alak bolyong még a fák alatt. Az ünneplő kegyeletes közönség hazaszéled s csak kevésnek jut

eszébe, hogy jövő évre megessék, hogy nekik világitanak.

Gróf Esterházy János könyve.

A nyitrai megyei közéletnek egyik nagy törekvésű férfa, Esterházy János gróf „A szláv áramlatok és hazánk” cím alatt érdekes könyvet írt, melyben az orosz befolyás alatt álló slavoofil mozgalmakat szellemes modorban és hiteles kútfőkből merített adatok nyomán ismerteti. Minthogy ennek a mozgalomnak hazánkban is vannak, elég számos és széles területre kiágazó nyilvánulásai, melyekről e könyv hű és élénken színezett képet tár elénk, Esterházy fejtegetései, statisztikai adatai, történeti bevezetései az összes hazafias magyar körök érdeklődésére számot tarthatnak. Lebilincselően érdekes fejezete a könyvnek az, melyben a panszláv propagandának képét festi meg a magyar felvidéken többnyire személyes, a helyszínen való tanulmányozás alapján. Itt a többi közt a következőket olvassuk: „A panszlávizmust a négy folyó hazájában nem anyira a tótok nemzeti emlékei növelik félelmissé, mint inkább az amerikai hatás, a mely a magyar királyság, tehát a habsburgi uralom összetörésére irányul. Erről a kivándorlási kongresszusokon beszédeket nem hallottunk s a veszedelem nem indította a testületeket annak követelésére, hogy Amerikában gondoskodjunk arról, hogy tótjaink az orosz és panszláv gyámkodás alól kiszabaduljanak s ne hallgassanak azokra, a kik rajtuk és általuk dús jövedelemhez jutnak, dollárokat zsebelvén be az oroszosításért és a skizmára való terelésért.” A könyv mindvégig tanulságos és élvezetes olvasmányt nyújt.

Szenzációs öngyilkosság. Schwertner

Gyula, a széles körökben ismert zsolnai ügyvéd, f. hó 7-én délután 1 órakor öngyilkos kézzel vetett életének. Az 57 éves ügyvéd az utóbbi időben nagy mérvű búskomorság veit erőt s valószínűleg beszámíthatatlan állapotban egy revolverlövészel főbe lötte magát.

Mértékek hitelesítése. Rédeky Géza,

nyitrai főkapitány közhírré teszi, hogy f. év dec. 15-ig az összes hossz-, folyadék-, ür- és súlymértékek és mérlegek újra hitelesítendők. A hitelesítés a városi mérlegbíró hivatalban (IV. Úregi-ut) történik. A mulasztók ellen a törvény szigorja szerint fognak eljárni.

Bomba merénylet Szakolcán. Hétfőn

november hó 3-án kora reggel Szakolcán Novomeszky K. ottani lakos háza előtt egy bomba robbant fel, mely a háznak falait és ablakait erősen megrongálta. Ember életben nem esett kár. Az eddigi puhatolások szerint merénylet látszik fenforogni, a vizsgálat folyik.

Bezárt iskola. Privigyén az iskolás gyermekek között járványosan fellépett a vörheny, e miatt az iskolák hatóságilag bezártak.

Van szerencsénk tisztelt vevőinkkel

és a nagy közönséggel tudatni, miszerint sikerült nekünk a monarchia területén egyedül álló „Első Triesti Linoleum-gyár” egyedüli képviselőt és raktárát Nyitra és vidéké számára elnyernünk. Nagy választékban raktáron tartunk padlók és lépcsők számára „Linoleum”-futókat, valamint szegélyezett szoba-szőnyegeket minden dimenzióban. Az összes „Linoleum”-gyártmányok eredeti gyári áron adtnak el nálunk, mi által ezek olcsóbbá válnak, mint minden más forgalomba kerülő utánzatok. Megjegyezzük még, hogy egész termék beruházását a legjobban és legolcsóbban eszközöljük Tisztelettel Krausz Vilmos és Társa, Nyitra, Kalmár-utca 6.

A szerencse olyan, mint a lidérc.

Az emberek gyarlósága abban tűnik ki, hogy szerencséjüket egész életükön át ott keresik — a hol nem találják. A szerencse olyan, mint a lidérc, maga mutatja meg magát csak észre kell venni. De aztán meg is kell fogni. A meddig a fénye világít, addig kell kaparni utána. — A legutóbbi sorsjátékban a legnagyobb nyeremény, a 600.000 koronás jutalom, a Wolf Hugó bankháza által eladott $\frac{3}{8}$ beosztású sorsjegyre esett és így ezen legszerencsésebb főarúsító egyszerre nyolc szegény embert tehetett boldoggá. A hova a szerencse egyszer betette lábát, ott jó ideig meg is szokott maradni, kísérelje meg tehát mindenki szerencséjét és rendeljen osztályosorsjegyeket Wolf Hugó bankházában, Budapest, Balvány-utca 10. Az új terv szerinti, 5000 nyere-ménnyel szaporított XI. sorsjáték első osztályának huzása már 1902. évi november hó 20. és 21-én tartatik meg. — A sorsjegyek ára: egy egész 12 K., egy fél 6 K., egy negyed 3 K., egy nyolcad 1 K. 50 filler.

CSARNOK.

Adatok a nyitra-városi plebániák történetéhez.

Írta: Vagner József.

(Folytatás.)

12. 1560. **Tamás**, ismeretes bizonyos házassági ügyben az esztergomi fő-szentszékhez betérjett jelentéséből, melynek fogalmazata a nyitrai káptalan magán levéltárában található. (Acta non registr.)

13. 1561—1562. **Koloni Mihály**. Mint elődje, úgy ő is csak rövid ideig lelkészkedett Nyitrán; mert utóbbi évben meghalt. Végrendeletében Bornemisza Pál püspöknek egy művészi becsű ezüst béke-keresztet (pacificale) ajánlott fel, melyet a püspök 1777-ik évi szeptember 2-án kelt végrendeletében a nyitrai székesegyháznak hagyományozott. Ezen plebános valószínűleg azonos ama Koloni Mihályval, ki Várdy Pál esztergomi érsek helynöke által 1535-ben áldozópappá szenteltetvén, a nyitrai székesegyházban mint karkáplán működött, és a kit a káptalan, midőn első szentmiséjének bemutatása végett szüleihöz utazott, ugyanazon érsek által a karban végzendő zsolozsmától felmentetni kért. (Takáts Sándor, Abstemius Pál püsp. végrendelete. Archaeologiai Értesítő. 1902. 202—210. — Ny. k. lvt. Prot. 1. 136.)

14. 1565. **János**. Ennek Görög Mátyás esztergomi nagy-prépost és érseki helynök a jelzett év október 29-én meghagyja: hogy Szilády Györgyöt, a nyitrai vár felügyelőjét, a káptalannak járó dicsma erőszakos lefoglalása miatt, a nagy-szombati szentszék elé idézze (Ny. k. lvt. Prot. 9. 92.)

15. 1588. **Gáspár**. Neve olvasható egy kézirati „Graduale” címlapján, mely akkor sz. Jakab egyháznak tulajdona volt, most pedig a pozsonyi káptalan könyvtárában őriztetik.¹

16. 1599—1600. **Marcell Gáspár**. Ennek lelkészkedése alatt Forgách Ferenc püspök az 1599-ik év husvét szombatján, a káptalan és városi előjárók jelenlétében, Balog Balázs nyitrai lakosnak adta el sz. Jakab templomának alsó-zobori szőlőjét, mely a plebánosok szegénysége miatt kellően nem műveltetvén, már évek óta jövedelmet nem hozott. A vevőnek a 9 fnyi vételár lefizetése után 12 évi tehermentes birtoklás biztosított, és csak azután tartozott a plebánosnak kilencedet fizetni. A következő évben még kétszer találkozunk Marcell Gáspár nevével, Dinkovich Péter és Novák Péter kanonokok végrendeleteiben; az első egy theológiai munkát; (Stapeltoni, de Expositione Evangeliorum) a másik pedig egy

felső öltönyt hagyományozott neki. (Ny. k. lvt. 44. Prot. 286. — U. o. 257. — 478.) (Folyt. köv.)

¹ „Graduale Civitatis Nitriensis Pertinens ad S. Jacobum. 1588. Caspar Parochus”. — A plebánoson kívül a templom három sekrestyéje is megőrizte emlékét a következő feljegyzéssel: „A. D. 1581 Szentegyházhoz kyc vaginuk harman Epeitetuk Balasi Gaszpar, második Zorad Gyergb, Harmadik Kaptolon nehyayabol Byladi peter Epey-tetuk ez keonyvetb, azerth mynd kychennek, mynd naginak agiunk magunkat holtunk utan emlekezetre.” — (Knauz. A pozs. kápt. kéziratai: 144. l.)

TELEFON.

P. Az egészet lehetetlen volt közölni egyszerre. A hátra maradt részt annak idején Csarnok rovatunkban hozzuk.

N.-Tapolcsányba. Kár volt az eredeti okmányt esatolni. Elhittük volna úgy is, Jövő számban hozzuk.

Privigyé. A kérdéses vállalat hónapokkal ezelőtti történet, melynek eredményéről értesítettük. Most újabb lapunk szerkesztőjét nem hallgatták ki.

Jó és olcsó órák
3 évi írásban kiállított jótállással
küld magánosok részére

Konrad János
óra, arany és ezüst áruk kivitelé háza
Brix 221. sz. (Csehország)

Jó nickel-remontoir-óra 3 frt 75 kr
Valódi ezüst-rem.-óra 5 frt 25 kr
Valódi ezüst lánc 1 frt 20 kr
Nickel ébresztő óra 1 frt 75 kr

Cégem a császári és kir. sassal van kitüntetve, több kiállításon arany és ezüst érmeikkel lón kitüntetve és ezrekre menő elismerő levelekkel rendelkezik. (29—53)

Képes árjegyzéket bérmentve küldök ingyen.

Allein echter Balsam
von der Schutzengel-Heilung
A. Thierry in Pregrada
bei Rabitsch-Sauerbrunn.

Magyarországra minden
postafiókára bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K. Bosznia és Herzegovina részére
4-60 K. Kevesebb nem küldeti szíjjel. Szétküldés előfizetés v. előleg beküldése mellett.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZAMA.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva. — Az üvegek felszerelése a keres. törvény mintavételme alatt áll. — E balzsam belsőleg és külsőleg használható. Ez 1. Utolérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek minden kóros állapotában, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vett a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrosszabb bajokat. 2. Kitérő hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglepően gyógyítja a gyomor s a bélbetegségeket és szagatást a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székélest s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagy-szerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröhadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbőgést, a szájnak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbánc, kiütés, varrak, megfagyott s megégetett tagokra, rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zúgást, szagatást, köszvényt, fülfájdalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyáramból rendelnek eredeti szab. cartonokban. Ausztria s postafiókára bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K. Bosznia és Herzegovina részére postafiókára bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K. Bosznia és Herzegovina részére 4-60 K. Kevesebb nem küldeti szíjjel. Szétküldés előfizetés v. előleg beküldése mellett.

Miért szenved ön? Holott mindenféle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást, valamint amputálást.

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Czentifolia-kenőcs

használatánál rendkívül jó hatású a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalom enyhítésénél utólrérhetlen. A valódi czentifolia kenőcs alkalmazható a gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mell keményedése, a tej elapadásának, az orbáncnak eseteiben, továbbá mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak és csontrepedések, vágás, szúrás, lővés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl. üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál, mindenféle daganat, kiövs, képződmény, karbunkulus és ráknál, végre pokolvar, körömféreg, körömgyűlés, a lábunk járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegnek fekvés által kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, fülzúgás stb. stb. esetében. — A szállítás kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöltek. Kéi tégely csomagolással, postaszállítási díjjal együtt 3 K 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatáskülső hamisítások vevésétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe be van-e az apáca védjegyem és cégem: Thierry (Adolf) Limited gyógytára az „Orangyalhoz” Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban felülmúlhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és hathatósabb, nem art sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használható. Majdnem minden esetben segítenek és eredménnyel járnak. legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldicsért érték és hatáskülső ügynevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készenlétben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magán viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és címezük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógyszertár” Pregrada

(Rohitsch-Sauerbrunn mellett.)

Közp. raktár Budapesten TÖRÖK J. — Zágrábban MITTELBAH S. — Bécsben BRADY L. gyógytárakban.

(31—52)

„Védjegy.”

A római, ostendei, londoni és párisi kiállításokon aranyéremmel, díszkeresztel és díszoklevéllel kitüntetve.

FERENCZ

pálinka (sósorszesz)

Vértés gyógyszerész féle

használatban a leghatásosabb. — Feltétlen tisztasága következtében úgy külső, mint belső használatra mindenekelőtt legjobban alkalmas, különösen is a most annyira kedvelt gyúrómódszerre (massage). Kitérő sikerrel használják köszvény, csúsz, meghúlések ellen, bñulások, ficamoknál, gyulladás és kelésnél, továbbá a fejbőr erősítésére, valamint a száj tisztítására; belsőleg gyomor-göres, rosszullet, fejfájás stb. ellen. Katonáknak, vadászoknak, turistáknak, levél-

hordóknak s általában sokat gyaloglóknak nélkülözhetetlen. Valódi csak a mellékelt védjeggyel. — Egy üveg 30 fillér, 1 és 2 korona. Kapható: gyógytárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben. — Nyitrán: **Csernyák Rezső és Einckinger J. és társa** uraknál, Galgócon: **Rosary J. és Wertheimer Ign.** uraknál, Nagy-Smányban: **Fogy. Szövetkezetnél**, általában ott hol plakátok a fenti védjeggyel láthatók, valamint közvetlen:

Vértés L. Sas-gyógytárában, Lugoson.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

VAJDA J. butorgyári raktára

NYITRA, Párutca.

Olajfestményekben nagy választék a legjutányosabb árak mellett.

A n. é. butorvásárló közönség becses figyelmébe ajánlom dús választéku, szilárd és modern stíli

háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezésekből álló raktáramat

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, minden versenyt kizáró olcsó árakon, ugyszintén

saját készítményü kárpitos butoraimat.

Szolid és pontos kiszolgálás biztosított. Kivánatra költségvetéssel és rajzokkal szívesen szolgálók.

Kiváló tisztelettel

VAJDA J.

Tetszés szerinti fizetési feltételek!

Szalon garnitúrák rendkívül jutányos áron kaphatók.

Szalon garnitúrák rendkívül jutányos áron kaphatók.

SZŐLŐOLTVÁNYOK

szokvány minőségben és európai nemes gyökeres és sima vesszők mélyen leszállított árákon. Oltványok ezre 90-100 frt. Mindenik a legkiválóbb bor- és csemegefajokból, fajtisztán, teljes jótállással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felelne, úgy az oda- és visszazállítási költséget, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenki ebbeli szükségletét az én költségemen házához szállítva tekintheti meg.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia csemeték és magvak.
Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át, úgy hogy a bekerített részek teljesen kulescsal zárhatók. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasítás mellékeltek. Bővebb tájékozás végett színes fénynyomatu díszes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül egy oly könyvet kap ezzel, ki címét egy levelezőlapon tudatja, mely nincsen az a haz vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városon, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is érdekében áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek.

Diócssemeték. Kétéves, óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyészése majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Cím: **Érmelléki Első Szőlőoltvány-Telep**
Nagy-Kágya, u. p. Székegyházi. 2-20.

Nyitrai Népbank zálogkölcson-osztálya.

Zálog-árverés

1902. november hó 11-én.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1902-ik évi június hó végeig ki nem váltattak vagy át nem irattak,

f. évi november hó 11-én

a Nyitrai Népbank termében délután 2-4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessek, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltetett, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitra, 1902. október 10.

Az igazgatóság.

Napról-napra miudinkább **jótéteménynek** és szükségletnek bizonyul minden családban a **Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé** használata.

Gondos háziasszony ne késlekedjék tovább ezt a jóízű és egészséges kávé italt bevezetni.

Tisztább pótkávé nem létezik, és nincsen jobb pótlás a babkávé helyébe, a hol ez orvosilag eltiltatott.

Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé csakis a »Kneipp páter« védjegyű eredeti csomagokban valódi. Nyitva merlegelt, vagy másképen csomagolt maláta kávé soha sem

Kathreiner.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti kátránygyásót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

Rézgálicot (98-99%)

elismert kitűnő minőségben legolesőbban szállít a

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kén-sav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

1.000.000

KORONA
ESETLEG A LEGNAGYOBB NYEREMÉNY!!

JEGYZÉKE az
55,000 nyereménynek.

Legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben:
1.000.000 korona.

Az összes nyeremények 5 hónap alatt kisorsoltnak és készpénzben átvesztendők.

Korona	
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
2 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	50000
1 " "	40000
3 " "	30000
3 " "	25000
5 " "	20000
5 " "	15000
36 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
437 " "	2000
303 " "	1000
1528 " "	500
140 " "	300
34450 " "	200
4650 " "	170
4650 " "	130
100 " "	100
4350 " "	80
3350 " "	40
55,000 nyer. és jut. kor. összegben	14.459,000

Kiváló szerencse

TÖRÖK-nél.

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.

Kilencz millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrebecsült vevőink.

Az egész világ legesélydúsabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nemcsakára újból kezdetét veszi.

110,000 sorsjegy **55,000**

pénznyereménygel sorsoltatik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen **Tizennégy millió 459.000 koronát**, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az I-ső osztály eredeti sorsjegyeinek tervszerű betétjei a következők:

egy nyolcad ($\frac{1}{8}$) frt	—,75	vagyis	150 korona
egy negyed ($\frac{1}{4}$) " "	1,50	" "	3.— "
egy fél ($\frac{1}{2}$) " "	3.—	" "	6.— "
egy egész ($\frac{1}{1}$) " "	6.—	" "	12.— "

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a **pénz beküldése** ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal, de legkésőbb:

f. é. november hó 20-ig

bizalommal hozzánk küldeni.

Török A. és Tsa.

bankháza Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

*Főarndánk osztálysorsjáték osztályai: Főüzlet: VI., Teréz-körút 46 a. Fiókok: 1. Váci-körút 4. 2. Múzeum-körút II. 3. Erzsébet-körút 54.

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. és TÁRSA** bankháza Budapest.

Kerek részemre _____ I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Pontos cím: _____

Az összeget _____ kor. összegben utánvételezni kérem — postautalvánnyal küldöm — mellékelem bankjegyekben (bélyegeken). — A nem tetsző törleendő!

14012/1402.

Hirdetmény.

A nyitrai királyi törvényszék, mint urbéri bíróság ezennel közhírré teszi, hogy Csekej község volt urbéreseinek kérényére folytán a Csekej község volt urbéresek részére az urbéri rendezés alkalmával közösen kiadott csekeji 193. és 210. számú tjkben foglalt urbéri legelő egyénekenkénti felosztása, illetve a már tényleges birtokba vétellel foganatosított felosztás bírói jóváhagyása iránti eljárást 14012/902. urb. sz. végzéssel megindította a felosztás megengedhetőségét tárgyaló kérdés eldöntésére, úgy szintén a felosztatni kért terület nagyságának, mivélési és használati módjának, valamint jogi minőségének megállapításához szükséges nyomozás megtételére, — továbbá annak megállapítása végett, hogy a felosztásra vonatkozó magánjegyzék tartalom és az abban résztvevő személyek tekintetében olyan-e, mely jogerejű bírói határozat joghatályával felruháható s esetleg valjon a felosztásból a jogosultak valamelyike nem hagyott-e ki, vagy egyes jogosultaknak egyéb jogsérelem nem okoztatott-e; avagy pedig a legelőfelosztást bármely más körülmény nem gátolja-e, egyáltalában mindennemű segédadatok beszerzésére dr. Kremer Gyula kir. törvényszéki bírót küldötte ki, egyúttal a nyomozásnak a helyszínén leendő foganatosítására határnapul 1902. évi november hó 14-ik napjának délelőtti 9 óráját Csekej községébe a község házához tűzte ki.

Ehhez képest felhívja a királyi törvényszék a közös urbéri legelőre nézve jogosultakat, hogy a fenti határnapon jelenjenek meg és az eljárás további folyamán személyenkénti idézés vagy értesítés elvárása nélkül érdekeik képviselőteről gondoskodjanak.

Nyitrán, 1902. okt. 2. Kir. törvényszék urbéri bírósága.

Degel,
tjegyző.

(P. H.)

Sándor,
kir. tszéki elnök.

Himző-munkákra
kiválóan alkalmas
* * PFAFF-varrógépeit * *
ajánlja
Szlávik Konstantin Nyitra,
Plébánia-utca 4.

A Pfaff-varrógépek — eltérőleg egyéb gyártmányoktól, **acél alkatrészekből** állanak az utolsó csavarig.
Erős anyagok feldolgozására, mint **ipari gépek** első helyen állanak. Tartóságuknál fogva hosszú időre szóló jótállást biztosítok. **Javításokat elfogadok. Árjegyzék ingyen.**
Kiváló tisztelettel **Szlávik Konstantin,**
1—10. mechanikus, optikus.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.